

Els músics Monguilod

Cristina Pallí i Monguilod

Quan la Comissió del Llibre de la Festa Major em va proposar preparar un petit escrit sobre els músics de la meva família, vaig acceptar sense pensar-m'ho dues vegades, contenta i agraïda que es fes lloc en aquestes planes a persones tan significatives per a mi. Tot i això, sóc conscient que, com a narradora, estic en una posició un xic galdosa: han encomanat un escrit sobre els músics Monguilod a una Monguilod, precisament... i, per tant, a algú que no en pot fer un retrat neutral. Estic convençuda, però, que la tendresa i parcialitat amb què descriuré algunes situacions no farà cap mal a la història, al contrari. A més, tot-hom qui hagi conegut a qualsevol dels músics de què parlaré a continuació sap que el meu relat pot ser tendre parcial, però no exagerat. Així doncs, quedeu avisats: el que segueix ara són les paraules d'una néta, neboda i germana cofoia.

Abans de començar, però, m'haig d'afanyar a dir que els Monguilod no són ni l'única ni la millor família de músics de la nostra Torroella: acompanyem tantes d'altres d'excelsos, com els Bou, els Font, els Parés, els Rigau, els Sadurní, els Trullàs, els Vallespi i tanta altra gent que no identificariem tant per la tradició familiar com per les seves virtuts personals (en Calsina, en Gispert, en Prunyunosa, en Joan Roca, l'Arminio Serra, etc.). I segur que encara me'n deixo algun, perquè sembla que la Musa Música s'ha acostumat a reclutar voluntaris per la nostra vila, i de músics no ens en falten. Però a mi m'han encarregat parlar dels meus, i per tant deixaré per als altres néts i nétes el tribut a les seves pròpies famílies.

Ricard Monguilod

Tant de parlar de família i haig de començar reconeixent que no sé gaire bé quin és el parentesc que m'uneix a la primera de les figures musicals que apareixen a la memòria familiar, en Ricard Monguilod. Sent com era l'oncle del meu avi, suposo que és el meu oncle-besavi, o no sé gaire bé com s'ha de dir, això, però aquí l'anomenaré com se l'ha anomenat sempre a casa: *oncle Ricardo*.

D'ell, n'he pogut esbrinar poquet, ja que la seva memòria s'està esvaint lentament entre els meus i els del poble, i amb cada generació la seva petja s'esborra, no tant perquè deixés una empremta feble, com perquè la memòria oral es debilita. Us ofereixo aquí la informació que he pogut recollir.

Germà d'en Manel i en Julio (de mare i de pare, respectivament), en Ricard Monguilod es casà amb la Carmeta de ca les Esclopeteres i tingué un fill i dues filles: en Ciset, l'Angelina i l'Afortunada. Músic d'ofici, destacava amb el fiscorn i el trombó. Abans d'entrar a descriure la seva carrera musical, deixeu-me dir que complementava la seva vocació exercint també de cadirer: muntava, pintava i embalcava cadires, juntament amb el seu germà Julio, el torner -el mateix que més endavant es convertiria en el carter del poble.

Amb l'ajuda d'en Joan Radressa, i del llibre *Diccionari de cobles* d'en Jordi Puerto i Parramon, hem pogut refer un xic la que devia ser la seva trajectòria per diferents cobles gironines, tot i que no podem assegurar l'exactitud de les dates de la reconstrucció que proposem aquí.

En Ricard Monguilod tocava amb La Principal de Bordils abans del 1927, any en què començà a tocar el fiscorn a La Lira, de Torroella. Però s'hi devia estar ben poc, perquè

del 1929 al 1930 el trobem amb Els Rossinyols de Castelló d'Empúries. En el període 1931-1935 es té constància que va tocar el fiscorn amb l'Emporitana de Verges, mentre que durant la guerra el trobem a l'antiga Principal de la Bisbal.

Ricard Monguilod a Perpinyà,
amb la seva dona i el seu
nebot, Agustí Monguilod.
(Foto arxiu familiar)

Segons expliquen per casa, l'oncle Ricardo va fugir a França, com moltes altres persones, per por a les represàlies després de la guerra del 36, malgrat que el pitjor càrrec que es podia esgrimir en contra seva era pertànyer al sindicat de músics a l'època de les col·lectivititzacions. Començaren l'exili malament: en creuar la frontera acabaren a un camp de concentració, on se'ls morí la filla petita, l'Afortunada.

Un cop a França, la memòria familiar li perd la pista i l'únic que n'he pogut recuperar és la següent anècdota. Amb el trasbals i les presses de la fugida, l'oncle Ricardo es veié obli-

gat a deixar enrere els seus instruments, juntament amb la resta de les seves pertinences, que quedaren a casa seva, ara "confiscada per les autoritats franquistes". No fou fins un temps després que, gràcies a les diligències del seu nebot Agustí, aconseguiren el permís de les autoritats franquistes per recuperar i enviar els seus preuats instruments a França, país on l'oncle Ricardo continuà tocant.

Tenim notícies que va tocar a la Cobla de Perpinyà durant uns quants anys, cobla fundada a partir del 1947. Que continuà fent de músic ho acrediten també els germans Font: quan els Montgrins tocaven per la frontera francesa, en Ricard Monguilod sempre els anava a veure.

L'oncle, la seva dona i els seus dos fills supervivents mai tornaren a Catalunya, i empeltaren així una branca familiar en aquest país veí que acollí de forma tan ambivalent l'exili. Encara ara si us passegeu per la Catalunya Nord podeu empassegar amb algun Monguilod...

Agustí Monguilod (30/09/1918 - 04/05/2005)

Aquí, i ja us aviso per avançat, se'm veurà el llautó de neta. Perquè no penso fer cap esforç per amagar l'admiració que juntament amb la resta de la família sentim per l'avi Agustí. Fill d'en Julio Monguilod, el carter, i la Maria Andreu, i germà petit de la Maria, l'Agustí recollí sense ni proposar-s'ho l'herència del seu oncle.

Es veu que, trapella com era, de jovenet l'Agustí feia monades a les noies del poble -especialment les tardes que voltava pel bar del seus pares (ja veieu, doncs, que el besavi Julio havia fet de tot). A les noies, l'avi els feia rialletes i somriures, bromes i picades d'ullet -es feia veure, vaja. És per això, segons explica l'àvia, que s'hi va fixar el mestre Vicenç Bou: davant de tanta desimboltura i desvergonyiment, li va dir -segons explicava ell mateix i narrava l'àvia- quelcom semblant a "noi, tu tens tipus de músic i ets guapo: has de ser músic. Vine amb mi i te n'ensenyaré".

No li devia desagradar el suggeriment, perquè l'Agustí es va deixar convèncer ràpid i, un cop obtingut el permís del seu pare, començà poc després la seva formació musical amb l'insigne músic de la nostra vila. Quan ja sabia *de música*, va anar a aprendre violí amb en Vallespí primer i amb en Poch, del mas Pi, després.

Finalment, va rebre ensenyament en l'instrument que havia de consagrar-lo, la tenora, amb el mestre Cotxo, de Cervià de Ter. I això últim devia ser ben bé vocacional, perquè

avi i tenora -sense mandra i sense encomanar-se ni a déu ni al diable- se n'hi anaven amb bicicleta des de Torroella!

Agustí Monguilod
tocant el violí
(foto arxiu familiar)

La primera aparició a l'escena musical empordanesa que se li recorda se situa a Ruplà, població on, juntament amb dos músics més, tocaven pel ball del cap de setmana i animaven les pel·lícules de cine mut, improvisant una banda sonora adequada a les imatges que desfilaven en blanc i negre a la pantalla. Els seus companys tocaven el contrabaix i la bateria, i ell afegia el violí i el clarinet, segons demanés l'ocasió.

Acabada la guerra, l'Agustí va començar a tocar en un conjunt de Verges anomenat La Victòria, fundat per quatre músics ja experimentats i quatre aprenents, entre ells l'avi, que anà a buscar el seu amic, en Martirià Font, i el convencé perquè se'ls unís i toqués el tible. (Les vides de l'avi i en Martirià Font es creuarien altra vegada més endavant, ja que tornarien a tocar junts als Montgrins uns anys després.)

Els dies de La Victòria foren curts, i l'avi ben aviat passà a tocar el violí i la tenora a l'Emporitana, també de Verges, tal com havia fet abans el seu oncle. A continuació tocà durant dos anys a l'orquestra Caravana, fins que entrà als Montgrins el 1944, sens dubte l'orquestra que definí més fortament la seva identitat. En Mongui, que així era com l'anomenaven els seus companys, començà als Montgrins quan nasqué el seu primer fill i ja no se'n va moure fins que va fer seixanta anys el 1978, quan deixà la cobla-orquestra la qua-

resma del 1979. Fou el primer tenora i primer violí durant una pila d'anys, i només passà a ser el segon tenor ben al final de la seva carrera amb els Montgrins, cedint el lloc als joves en entrar a la cobla el que ja es veia que seria un prodigi, en Josep Gispert. No en marxà, però, sense atrevir-se abans amb el flabiol una temporadeta.

Podeu sospitar, però, que complir seixanta anys no el va pas retirar de la música -perquè, de fet, com bé diuen, els músics no es jubilen mai. Continua en diverses cobles tocant sardanes: cinc anys ajudant Els Màxims d'Amer; tres més a la Cobla Baix Empordà, i uns mesos a la cobla-orquestra de Perpinyà la temporada 94-95. Finalment, vingueren a buscar-lo des de la Catalunya Nord per tal que s'unís a la cobla La Pirinenca, amb qui tocà durant uns tres anys, fins que la seva edat desaconsellà recórrer tanta distància amunt i avall en cotxe. Amb tot això, l'avi ja podia comptar-ne setanta-cinc, d'anys...

Menció especial mereix el seu llarg temps amb l'Orquestra de Cambra de Girona, fins al 1999, any en què la ciutat de Girona li va retre homenatge amb una expressió afortunada que resumeix molt bé la contribució de l'avi: "Per la dedicació i entrega a la música, creant diversió, memòria i sensibilitat en els altres." També és d'aquest any la Medalla del Montgrí que li concedí l'Ajuntament de Torroella com a reconeixement a la seva trajectòria.

Als vols de 1988 començà a fer de director de la Coral de Rupià, en una mena de tornada als seus orígens, posició que ocupà durant deu anys, fins al 1996, quan la coral començà a llanguir-se per manca de noves incorporacions. Ja des del 1994 l'avi combinava la direcció d'aquesta coral amb la de la Coral del Recer de Torroella.

Era la direcció de les corals una activitat que l'omplia i s'hi dedicava amb fruïció. En Quim Pou, amic íntim de l'Agustí que l'acompanyà fins al final dels seus dies, era membre de la Coral del Recer i parla encara amb entusiasme d'aquesta època: "Era un director excepcional. No només perquè era bon músic i feia bons arranjaments, sinó també perquè tenia pedagogia. Sabia com portar la cançó i com portar-nos a nosaltres." Amb l'entrada de l'Agustí a la direcció de la coral, van començar a recollir èxits i guanyar ressò per la contrada. "Es va propagar que ho fèiem bé i ens venien a demanar de tocar a diversos pobles i festes." De fet, la llista de poblacions on tocava la coral era força impressionant: Santa Coloma de Farners, Llagostera, Caçà, Sant Feliu de Guíxols, Roses i diversos pobles de l'Alt i el Baix Empordà. "I quan hi havia una trobada de corals, sempre ens endúiem la palma!", diu en Quim Pou sense poder amagar l'orgull. L'Agustí fou el director de la Coral del Recer fins al 2004, quan un càncer aconseguí arrancar la seva activitat i vitalitat de socarel, enduent-se'l finalment després d'una dura lluita el maig del 2005.

Seguint també la tradició dels músics d'ofici, al llarg de la seva trajectòria professional l'avi va fer classes a diversos deixebles, als quals introduïa al món del violí, la música i les sardanes -un professor molt bo, però força estricte, també. En Calsina, que estudià violí amb ell, en recorda encara les profitoses ensenyances.

I per si tota aquesta activitat no fos prou, l'Agustí Monguilod es dedicava a *fer canyes* (i per als que no sou del ram, deixeu-me aclarir que en aquesta expressió *canyes* es refereix a les *boquilles* a través de les quals es bufa per fer sonar la tenora). Fent gala de la tradició artesanal de la seva família, i amb tota la paciència del món, l'Agustí se n'anava a muntanya a buscar canyes d'aigua, que tallava, deixava en remull, treballava i donava forma fins a aconseguir *boquilles* quasi perfectes per a tenora, tible i fins i tot gralles. Tan perfectes, que les venia a diversos llocs de la geografia del país i l'estranger: Barcelona ciutat, Galícia i altres parts de la península i fins i tot Holanda. Per cert, si teniu curiositat per observar el procés, trobareu un vídeo explicatiu al Museu de la Mediterrània.

Si pregunteu a músics de la generació de l'avi (els poquets que queden, tot s'ha de dir), de l'Agustí Monguilod se n'expliquen tres coses. Una, la seva obsessió per l'estalvi. Aquesta faceta seva era tan destacada i és tan anomenada entre els que el coneixien que no crec que faci falta dir-ne res més; encara ara entre els músics circulen anècdotes sobre els seus intents de no (mall)gastar. Només em cal afegir que, com a néta seva, puc assegurar que aquest desfici estalviador li feia controlar les seves pròpies despeses, però que no escatimava mai res per aquells a qui ell estimava, al contrari. Ell s'estava de moltes coses per poder-les deixar als seus.

La segona cosa que se n'explica, de l'avi, és el seu virtuosisme, i a això tornaré en breu. Tercer, el seu caràcter. Descrit per en Joan Calsina i altres companys com a home voluntariós, treballador i molt de nervi, sempre estava a punt per ajudar i col·laborar, fins i tot si el que tocava fer era carregar caixes. "Tanta era la força del seu caràcter que en Lluís Ferrer, un company seu dels Montgrins, el va batejar molt acertadament amb el motiu del Lleó", em deia l'Eduard Font. "Amb tot el que feia era una exaltació d'home, sempre amb energia."

Però sobretot destaquen els companys la faceta de bromista de l'Agustí. En efecte, famós era per les seves bromes tant rere l'escenari, entre companys, com dalt de l'escenari (que, per altra banda, augmentaven si sabia que tenia una de les seves nétes o nét entre l'audiència). Per exemple, feia veure que se li entortolligava l'arquet amb les cortines de l'es-

cenari cada vegada que tocava, arrancant les riallades del públic, o feia voleiar el violí pels aires entre compàs i compàs, fins i tot fent-lo giravoltar amb l'arquet. Vaja, que tenia a tot-hom pendent, assumint amb professionalitat que el seu ofici tractava d'entretenir a parts iguals que meravellar. I dono fe que, a jutjar pels ulls esbatanats amb què me'l mirava de petita i els somriures clavats al rostre de la gent, ho ben aconseguia.

Però per sobre de tot això, l'avi era un bon músic, reconegut pel públic i pels seus companys, que m'expliquen que tant era bo pel que fa a la tècnica, com en l'expressió i interpretació musical, i es va convertir, com diu l'Eduard Font, "en tota una institució en els Montgrins". Aquesta cobla i aquest músic brillaren junts, com mostren les següents anècdotes.

La sardana obligada *Adéu, Genís*, composta expressament perquè la toqués l'avi, va esdevenir un gran èxit dels Montgrins que va permetre el lluïment tant de la cobla com de l'Agustí. Com m'explicaven els germans Font, al final de la sardana, la tenora es queda sola en una nota sostinguda de llarga durada -un pinyol, que se'n diu. Originalment, aquesta nota sostinguda durava vuit compassos, cosa ja excepcional, perquè és un esforç pel músic, que ha de fer valer la seva capacitat toràcica. El públic solia apreciar-ho amb un bon aplaudiment. Però vet aquí que l'avi, amant de l'espectacle, veient la possibilitat d'arrancar més emoció, va començar a allargar els compassos, presumint de pulmons -primer deu, després un parell més, i així fins a 14! Al final d'aquella aclamada sardana, durant uns segons immensos, la plaça quedava en silenci, expectant, sentint només aquella desafiant tenora inesgotable, amb l'única companyia del tamborí que marcava el temps. Fins que, acabats els compassos, la plaça explotava en una ovació de reconeixement vers aquella cobla que els feia viure moments vibrants.

Amb aquesta efectista sardana recolliren grans èxits, com per exemple al famós Aplec de Calella. Però potser l'anècdota més destacada la van protagonitzar a la plaça Sant Jaume de Barcelona, un dia que la cobla tocava sardanes al matí i concert al Palau de la Música a la tarda. Tant va agradar l'*Adéu, Genís*, que va passar una cosa que, segons l'Eduard Font, "no havia passat mai, i no crec que hagi tornat a passar". Després d'haver-la tocada, i per aclamació del públic que *no cedia en el seu furor*, van haver de fer dues repeticions més! Els Montgrins eren saludats amb mocadors blancs, i a l'avi el van voler treure pujat a les espatlles com un torero (però ell no va voler).

No només la tenora facilità èxits i renom a l'avi, també destacava com a primer violí. Com em deia en Martirrà Font, "sobretot no t'oblidis del *Canary Hot!*" Aquest era un èxit dels Montgrins,

que aprengueren d'una orquestra barcelonina: una cançó en què el violí de l'avi es lluia imitant el cant d'un ocell, i que els donà popularitat a les sales de ball dels cinquanta.

Agustí Monguillod, tocant la tenora amb els Montgrins a Calella (foto arxiu familiar).

Fer vida de músic vol dir compartir moltes hores amb els companys de feina, no només tocant, sinó viatjant i assajant: requereix no només de complicitat i harmonia a l'escenari, sinó també paciència i capacitat d'adaptació, ja que imagineu-vos quantes personalitats diferents amalgama una orquestra. No tot són flors i violes i és normal que aparegui entre músics la mateixa tensió que en d'altres feines, amplificada a vegades per la convivència. Segur que l'avi no es va dur bé ni amb tothom ni sempre, però malgrat això, se'l recorda pel seu esperit d'adaptació al grup, la companyonia i lleialtat vers la seva orquestra. En Calsina, que tocà amb ell uns quants anys, recorda encara com l'acompanyà als seus inicis als Montgrins, i com l'animava i li donava suport dalt de l'escenari, i com feia de comparsa en alguna petita escenificació per entretenir el públic.

En una època on era difícil brillar amb llum pròpia sota l'ombra d'en Viladesau, geni indiscutible de la tenora, l'avi destacà com a músic excepcional i serà recordat com el que va ser, un bon home, un bon company i, com diuen els músics, "un gran tenor".

Juli Monguilod (28/01/1946)

Els dots musicals de l'Agustí Monguilod van trobar terreny fèrtil en la següent generació. El seu fill Juli mostrà ben aviat inclinació i virtut. I no és d'estranyar, amb un model així a casa; la seva mare recorda com, quan encara era un nap-buf, es posava dret al costat del seu pare quan aquest tocava la tenora i l'imitava amb un pal de fusta.

En Juli Monguilod aprengué la solfa i el violí amb el seu pare, per continuar després el perfeccionament sota el guiatge de diversos i coneguts mestres. El solfeig l'aprengué també amb en Vallespi i en Forcada, de Torroella. L'harmonia la continuà amb en Casú de Bordils i, sobretot, amb el Sr. Viader, de Girona. Amb en Saurina, de Salt, estudià saxo.

L'aprenentatge del violí, que començà com dèiem amb el seu pare, continuà amb la formació rebuda del Sr. Macià, qui, al cap de poc de conèixer i veure tocar en Juli Monguilod, ja va pronosticar als seus pares que tenia davant un gran violinista. Compartia mestre amb músics tan cèlebres com ara en Comellas i l'Albert Teixidor. I de fet, quan ja estava més avançat en la seva formació, li oferí d'entrar a la seva pròpia orquestra de cambra, per tal de fer carrera de concertista.

Era, però, l'època en què començaven a aparèixer amb força les guitarres i en què músiques i trajectòries com les dels Beatles obrien nous camins en la imaginació dels músics joves. Així doncs, el llavors joveníssim Juli declinà l'oferta del seu mestre Macià per tal de perseguir i dedicar-se al seu somni: crear un conjunt de música moderna.

Quan en Juli tenia quinze anys, començà la seva carrera professional amb el conjunt Castelló, de Palamós, fent de cantant i tocant a més el violí i la guitarra. D'aquesta època s'explica l'anècdota que als estius, tocant a l'Estartit, a ell li tocava presentar també els artistes que sortien a escena després d'ells -ni més ni menys que la Carmen Amaya. Es veu que aquesta dona, per mantenir-se oculta a la vista del públic, s'amagava rere el meu oncle durant una bona estona, demanant-li "tu no te muevas, niño". De tan il·lustre companyia, però, l'oncle en recorda sobretot el cansament d'haver-se d'estar de peu dret tanta estona!

Un any després, però, en Juli deixà el conjunt Castelló per tal de formar, juntament amb l'Adrià Anglada, el duo Radiant's. Devia ser pels voltants del 1962, i ells tenien uns escassos setze anys. Imagineu-los: guapos i joves, cantaven i tocaven la guitarra despertant el delit de les adolescents de l'època (de les adolescents i de les que ja no ho són tant, que a més d'una encara els lluen els ulls quan em paren pel carrer per parlar-me del meu oncle...).

Durant un temps el somni es tornà realitat: compongueren cançons, moltes de les quals esdevingueren èxits radiofònics, anaven de concert en concert, i fins i tot arribaren a gravar diversos discs. Sense oblidar-nos d'un actiu club de fans que feia arribar cartes a casa dels dos joves músics a pions. L'àvia encara recorda haver guardat algunes saques durant temps... Tot un èxit, fins que el duo es desféu el 1965. S'acabava una etapa i en començà una altra que faria entrar els dos músics en la maduresa professional.

L'Adrià entrà a tocar amb l'Orquestra Maravella. I en Juli, acabada la mili, del 1966 al 1969, entrà al conjunt Els Vàmpirs de Palafrugell, on tocava la guitarra, el saxo, el violí i feia veus. Aquesta activitat la combinava també amb una feina on abans era el Banc Comercial Transatlàntic. D'aquesta època l'àvia encara recorda el patiment que suposava saber que el seu fill anava rodant per l'Empordà amb una fràgil *mobilette*...

El 1969, però, acabats de complir els vint-i-tres, i per mediació del seu pare, en Juli entrà amb Los Comodines de Lleida, un conjunt que treballava molt i que fins i tot havia rodat alguna pel·lícula a Portugal. Aquest fou un canvi dur per en Juli, que significà abandonar la seva vila natal i desplaçar-se a una ciutat que estava, també en les mesures d'abans, lluny, molt lluny... Una curiositat divertida: el meu oncle va fer la mili a Lleida, precisament, i no devia tenir-ne gaire bona memòria, de tot plegat, perquè s'havia jurat no tornar-hi a posar els peus. Però la vida no ens permet dir mai "d'aquesta aigua no en beuré"... A Lleida en Juli hi acabà trobant una llar, perquè encara hi viu.

El conjunt Los Comodines aconseguí gravar diversos LP fent versions rock de músiques i cançons tradicionals catalanes. Per assegurar-se també un espai propi, Los Comodines obriren una sala de festes-discoteca a Lleida, anomenada Jockers -devien ser els inicis dels anys setanta; allà tota la colla dels socis tocaven de tant en tant, fins que s'adonaren que tocar a la sala i a més tocar en viu en d'altres localitats els ocupava massa hores, i decidiren tancar el local i dedicar-se només a la música en viu.

Després de diversos anys amb força èxit, en Juan Pardo es convertí en el seu productor i en demanà l'exclusiva. Per desmarcar-se de la fama i els treballs fets anteriorment, Los Comodines optaren per un canvi d'imatge i de nom, i es van passar a dir Slalom. En total, el nostre oncle passà pràcticament vint anys en aquesta formació, tocant la guitarra, el saxo, el violí i fent veus.

Ja amb quaranta-dos anys, l'any 1988, en Juli fa un replantejament de la seva carrera: "Ja em sentia una mica massa gran per anar fent de rocker amb una guitarra", diu ell. Així les

coses, acceptà l'ofertament d'entrar a l'Orquestra Maravella, orquestra que ja havia expressat anteriorment el seu interès per aquest músic. El guany semblava ser mutu: l'orquestra fixava així un músic de renom i tradició, mentre que es constituïa al mateix temps com la millor plataforma per a en Juli per continuar i aprofundir en la seva trajectòria professional. El temps ha demostrat que aquesta fou una decisió encertada, perquè d'aquí no se n'ha mogut -ja fa, doncs, vint-i-un anys que és a l'Orquestra Maravella, tocant la guitarra, el saxo, el tible per a les sardanes. És, a més, el primer violí als concerts. I tot i que li han demanat sovint que toqui la tenora a les sardanes, ell s'hi nega, en un acte d'homenatge a la memòria del seu pare: vol que de Monguilod tenora només n'hi hagi un.

Ara que ha passat els seixanta no fa pas gaire, en Juli remuga que serà hora aviat de jubilar-se. I tot i que diu que en té ganes, perquè ja li toca reposar després de més de quaranta-cinc anys de feina i de córrer les carreteres del nostre país de matinada, la seva orquestra no té cap ganes de deixar-lo marxar. A ell, com a tots els músics, li costa de renunciar a la companyia i diversió pròpies del món dels músics. Si li preguntes per la jubilació diu "d'aquí a poquet, d'aquí a poquet", però mentrestant dissimula i va fent, i intenta fer bona, musicalment parlant, la dita que qui dia passa, any empeny. Diu que no pensa

Juli Monguilod, a baix a la dreta, tocant la guitarra a l'Orquestra Maravella (foto arxiu familiar)

atrapar els setanta-cinc anys de l'avi, però a mi em sembla que a aquest gran violí encara li queda corda...

Abans de passar a la següent figura que treballa professionalment de músic, no me'n puc estar de deixar una nota reivindicativa. La filla de l'Agustí i germana d'en Juli, la M. Assumpció, més coneguda a Torroella pels seus amics com a *Titon*, volia també emprendre el camí de la música, però es topà amb un obstacle que no per sonar-nos familiar deixa de fer mal: li fou negada la formació musical pel fet de ser una dona. No fou fins molt més endavant, ja fora de Torroella i després d'iniciar la seva carrera artística, que la nostra mare començà la seva educació musical en cant i piano, amb M. Dolors Altea, entre d'altres. Cantà diversos anys amb la Coral Al-leluia de Tarragona, fins que formaren l'octet de música antiga i medieval Cor Mos Cantars.

Cèlia Pallí i Monguilod (27/01/1984)

Però la història musical dels Monguilod no s'acaba tampoc en aquesta generació. Les nétes d'en Monguilod la continuen, si bé de manera diferent cada una d'elles. Com que aquí em demanen un article sobre aquells que es dediquen professionalment a la música, de moment només puc parlar de la germana petita, la Cèlia Pallí. Per ara...

Recordo que, quan era ben petita, la Cèlia un dia em va dir que volia ser cantant. Tenia, de fet, una llibreta on anotava les futures lletres de les seves cançons, ja en anglès ben abans que aprenguéss aquesta llengua (ja sabeu, a l'estil *ai lov de uei iu meic mi fil*). Jo vaig riure i li vaig dir que totes les nenes petites volen ser cantants. Ella, molt seriosa, em va contestar: "Ja, però jo ho dic de debò". Efectivament.

Els que la coneixeu, ja sabeu que té fusta *teatrera* i els escenaris la criden des de petita. Crec que en l'àlbum familiar no hi ha ni una sola fotografia d'ella en què no aparegui fent alguna posa o alguna ganyota. Així que ningú no es devé estranyar gaire quan, als dinou anys, plantejà obertament que ella volia ser cantant. I acompanyà la declaració amb la gravació de diverses cançons que ella mateixa havia compost i acompanyat amb guitarra.

La seva mare i germanes, encantades. I el seu pare, que no és un Monguilod, però que, després de tants anys d'estar-ne envoltat ja sap que contra la vena artística de la família no s'hi pot fer res, sempre ha estat també un puntal que ha donat suport amb convicció a les diferents trajectòries artístiques de la família. I és així, doncs, com la Cèlia comença

una formació que ha de reforçar els seus dots naturals. Primer es forma en cursos amb gent reconeguda a la nostra terra com l'Eva Trullàs o la cantant flamenca Carmen Corpas. Més endavant arriba al prestigiós Humber College de Toronto, reconegut internacionalment, per tal de rebre formació en composició i interpretació.

A tall d'anècdota, encara que només sigui per presumir de germana, deixeu-me explicar que ni tan sols no va haver de fer l'habitual examen d'admissió, quan van sentir la cinta amb les seves gravacions. Va obtenir la llicenciatura i un postgrau amb la màxima puntuació, i va guanyar diversos premis i mencions en els seus cinc anys de formació a la facultat.

Actualment es guanya la vida amb la música, tot i que no us diré pas que això sigui fàcil. Compagina la seva activitat de docència (dóna classes de guitarra i piano) amb la seva acti-

Imatge artística de la Cèlia Pallí Monguilod
(foto arxiu familiar)

vitat professional en diversos conjunts de música, amb els quals fan concerts en coneguts locals de Toronto, i col·labora amb artistes com ara Dave Restivo, Colin Barrett, Mike Murley, Luis Mario Ochoa i David Virelles.

És la cantant de Café Olé, un grup que fusiona jazz i flamenc i que ja ha tret el seu primer CD al mercat, *Cuanto tardaré*. La cançó que dóna títol al CD fou composta pel seu marit Diego Las Heras, també músic i membre del grup, cançó guardonada amb el primer premi del concurs nacional de música a Xile.

A més la Cèlia canta en un conjunt de música llatina anomenat Plan C, grup amb el qual han assolit algun èxit en ràdios de països llatinoamericans com Colòmbia. Un dels seus èxits és la cançó *Universo*, un rap on la Cèlia fa veus i canta... en català!

Però sens dubte el seu projecte més ambiciós, i que està ja en preparació, és l'elaboració del seu primer CD, ja no dins d'una banda, sinó sota el nom de Cèlia Pallí, on uneix la seva formació en jazz, en flamenc i en cultura pop, tot creant un so i un estil ben únic. (Els que no us vulgueu esperar, en podeu trobar un tast al seu web: <http://www.celiapalli.com> o <http://www.myspace.com/celiapalli>.) Temps al temps, veureu com d'aquesta Monguilod també se'n sentirà a parlar.

Fins aquí les biografies musicals dels Monguilod. Com totes les biografies, aquestes històries ens obren una finestra a la manera de viure d'una època. Així doncs, seguir els Monguilod al llarg de quatre generacions ens permet seguir també els canvis que la manera de fer música ha experimentat durant aquests anys. I això queda evident si comparem les diferents trajectòries musicals.

En efecte, els dos primers músics, en Ricardo i l'Agustí Monguilod, encaixen en el retrat del músic d'ofici. Aprenents d'un art al qual s'aproparen com qui aprèn a ser un bon artesà, van assumir que la seva feina i vocació implicava anar pel món escampant melodies i entreteniment, aportant moments de felicitat a una època de per si dura, marcada per una guerra que estripà el país, i on l'arribada d'una orquestra o una cobla significava gresca i xerinxol durant uns dies. De fet, moltes coses passaven sota l'esguard discret dels músics de poble i, si no, penseu en la quantitat de matrimonis forjats en els balls de festa major de la contrada.

Aquesta situació comença a canviar ja quan en Juli Monguilod entra al món musical, canvi que es consolida en temps de la Cèlia: ens trobem en una època en què la manera de fer, escoltar i difondre música canvia, en què les noves tecnologies, les companyies discogràfiques i els mitjans de comunicació tenen un paper important en qui esdevé que la imatge de l'artista s'allunya definitivament de la del músic d'ofici, que des del Myspace o la televisió arriba a totes les llars, sense haver d'anar a tocar de poble en poble. Si l'oncle Ricardo aixequés el cap...!

En fi, com us deia, aquesta és la història que us puc oferir dels músics de la meua família, tot sumant alguna dada, les anècdotes i relats que corren per casa des de fa anys, les opinions d'amics i coneguts de l'avi i el testimoni directe dels Monguilod que encara tenen carrera per endavant. Semblaria, però, que aquesta història es construí només a partir d'encadenar dades i dates, talment com si la successió de cobles i concerts esgotés l'univers musical dels Monguilod.

Ho semblaria, potser, però és una impressió falsa. Perquè aquest escrit sobre la trajectòria de quatre músics està constituït també, encara que sigui més difícil d'entreveure, per altres vivències i sensacions que acompanyen també la música i que impregnen la memòria de la família: la veu de la mare arremolinant-se als racons de la casa mentre ella hi feinejava; l'olor de les canyes en remull i de pintura que impregnava el menjador quan l'avi el feia servir de taller; els arpegis de piano que rebotaven de paret en paret fins arribar a casa dels veïns (a qui cal agrair la paciència) i els tímids acords de guitarra que sortien de la intimitat de les habitacions a porta tancada; els pòsters dels èxits musicals dels Montgrins, els Radiant's i els Slalom barrejats entre les partitures escampades per arreu; els refilets de la tenora de l'avi que es vesaven al carrer dels Bous, tot escapant-se per la reixa de la finestra del menjador...

Però també les hores de solitud de les dones dels músics que aguanten absències i el patiment pels possibles accidents a la carretera quan es condueix a les hores petites esgotats i sense haver dormit; les gires interminables amb agendas impossibles, les picabaralles de la convivència amb els companys i companyes de grup; les ulleres liles sota els ulls de qui es desperta després d'haver dormit sols tres horetes entre ball de nit i concert de matí; les inacabables hores d'estudi per no perdre dits, per no perdre llavis...

Tots aquests elements, molt més quotidians i vulgars, i potser fins i tot més entranyables precisament per això, són part també del dia a dia dels músics. Perquè si alguna cosa ens ensenya les vides dels músics d'ofici és que ser músic és una professió, i una vocació, però que, sobretot, és una manera de viure i habitar aquest món. I fer-nos-el, als altres, un xic més feliç.